Hafta 01 - Giriş

BGM 565 - Siber Güvenlik için Makine Öğrenme Yöntemleri Bilgi Güvenliği Mühendisliği Yüksek Lisans Programı

Dr. Ferhat Özgür Çatak ozgur.catak@tubitak.gov.tr

İstanbul Şehir Üniversitesi 2018 - Bahar

İçindekiler

Makine Öğrenmesi

- Makine Öğrenmesi
 - Makine Öğrenme Uygulamaları
 - Makine Öğrenmesinin Geleceği
 - Araçlar
 - Uygulama Alanları
- Yöntemler
 - Tanım
 - Makine Öğrenme
 Problemlerinin Sınıflandırılması
- Danışmanlı öğrenme (Supervised learning)
 - Sınıflandırma

- Regresyon
- Sıralama (Ranking)
- Danışmansız Öğrenme (Unsupervised Learning)
 - Giriş
 - Kümeleme
 - Boyut Azaltımı
- Regresyon
 - Tek Değişkenli Doğrusal Regresyon
 - Maliyet fonksiyonu (Cost function)
 - Gradient Descent
 - Dogrusal Regresyon Python

İçindekiler

Makine Öğrenmesi

- Makine Öğrenmesi
 - Makine Öğrenme Uygulamaları
 - Makine Öğrenmesinin Geleceği
 - Araçlar
 - Uygulama Alanları
- 2 Yöntemler
 - Tanım
 - Makine Öğrenme Problemlerinin Sınıflandırılmas
- Danışmanlı öğrenme (Supervised learning)
 - Sınıflandırma

- Regresvon
- Sıralama (Ranking)

Danışmansız Öğrenme (Unsupervised Learning

- Giriş
- Kümeleme
- Boyut Azaltım
- 6 Regresyor
 - Tek Değişkenli Doğrusal Regresyon
 - Maliyet fonksiyonu (Cost function)
 - Gradient Descent
 - Dogrusal Regresyon Python

Makine Öğrenme Uygulamaları

Şekil: Self-driving cars

Şekil: Öneri Sistemleri

Şekil: Facebook face recognition

Şekil: human-brain-project

Makine Öğrenmesinin Geleceği

Makine Öğrenmesi

000000

Araçlar

Python 3.5 (64-Bit)

- Kütüphaneler
 - scikit-learn (makine öğrenmesi)
 - keras (derin öğrenme)
 - tensorflow (derin öğrenme)
 - pandas (veri manipulasyonu)
 - matplotlib (veri göreselleştirme)
- ▶ Gelistirme Ortamı
 - Spyder (Önerilen MATLAB benzeri ortam)
 - Pycharm (Alternatif)

Python kütüphane kurulumu

pip install -U kutuphane_adi

Makine Öğrenmesi I

Makine Öğrenmesi

0000000

Genel Tanım

- ► **Tanım**: Öğrenme modelini, örnek verilerden otomatik olarak çıkarmanın ve genelleştirmenin hesaplama sürecidir.
- Öğrenme modelleri, veri ve nedensellikler arasındaki bağımlılıkları ve girdi ile çıktı arasındaki korelasyonları tanımlamak için istatistiksel fonksiyonları veya kuralları kullanmaktadır.

Makine Öğrenmesi II

Makine Öğrenmesi

0000000

Neden Öğrenme?

- Ornek bir veri kümesi kullanarak bilgisayarları bir performans kriterini optimize etmek için programlamak.
- Makine öğrenimi her olay için gerekli değildir.
 - Bordro hesabi
- Öğrenme ne zaman kullanılır
 - ▶ İnsan deneyiminin olmadığı durumlar (Bio-enformatik)
 - İnsan deneyiminin tam olarak açıklanamadığı durumlar (Ses tanıma, görüntü tanıma)
 - Çözümün zaman içinde değişmesi (saldırı türleri)

Örnek Model

Makine Öğrenmesi

0000000

Örnek Model

- ▶ Öğrenme: örneklerden (veri) genel modellerin çıkarılması
 - Veri: erişimi kolay ve etrafımızda dolu
 - ► Bilgi: Pahalı ve sınırlı
- Örnek:
 - Müşteri alışveriş hareketlerinden (transactions) müşteri davranışının bulunması
 - ▶ "Da Vinci Şifresi"'ni satın alanlar "Kayıp Sembol"'de satın aldı.
- Hedef: Veriden anlamlı tahminler yapan modeller oluşturmak.

Uygulama Alanları

Makine Öğrenmesi

0000000

Uygulama Alanları

- ▶ Perakende: Sepet analizi, müşteri ilişkileri yönetimi
- ► Finans: kredi skorları, sahtekarlık tespiti (fraud)
- ▶ Üretim: Optimizasyon, kontrol
- ► Haberleşme: spam filtreleri, saldırı tespiti,
- Bilim: yüksek boyutlu fizik verilerinin analiz edilmesi, biyoloji
- ▶ Web: Arama motorları

İçindekiler

Makine Öğrenmesi

- Makine Öğrenmesi
 - Makine Öğrenme Uygulamaları
 - Makine Öğrenmesinin Geleceği
 - Araçla
 - Uygulama Alanları
- Yöntemler
 - Tanım
 - Makine Öğrenme
 Problemlerinin Sınıflandırılması
- Danışmanlı öğrenme (Supervised learning)
 - Sınıflandırma

- Regresvon
- Sıralama (Ranking)
- Danışmansız Öğrenme (Unsupervised Learning)
 - Giriş
 - Kümeleme
 - Boyut Azaltım
- 6 Regresyon
 - Tek Değişkenli Doğrusal Regresyon
 - Maliyet fonksiyonu (Cost function)
 - Gradient Descent
 - Dogrusal Regresyon Python

Tanım I

Makine Öğrenmesi

- Paradigma değişikliği
- ightharpoonup Klasik yöntem (Klasik Programlama): Kurallar + Veri \Rightarrow Cevaplar
- ► Makine Öğrenmesi: Veri + Cevaplar \Rightarrow Kurallar
- Bir makine öğrenme sistemi programlanmaz, eğitilir.

Makine Öğrenmesi - Teori

- ► Gözlem veri kümesi: X
- ▶ Parametreler: θ
- ▶ Öğrenme modeli: $f_{\theta}: \mathcal{X} \to \mathcal{Y}$
- ▶ Öğrenme hatası: $E(f_{\theta}(\mathcal{X}), \mathcal{Y})$
 - ► Makine öğrenme algoritmaları hatayı minimize etmeye çalışırlar.
 - ▶ Tahmin edilen çıktı, $f_{\theta}(\mathcal{X})$, ile gözlemlenen veri kümesi \mathcal{X} arasında bulunan fark.
- θ değiştirilerek $E(f_{\theta}(\mathcal{X}), \mathcal{Y})$ minimize edilmeye çalışılır.

Tanım II

Makine Öğrenmesi

Notasyon

- ► Girdi veri kümesi : $X \in \mathbb{R}^{m \times n} \Rightarrow m$ adet satır (örnek) ve n boyutlu uzay (nitelik sayısı, kolon sayısı)
- ▶ k boyutlu sınıf etiket kümesi: $C = \{C_1, \dots C_k\}$
 - ► C : Ağ saldırıları: {DDoS, SQL Injection, XSS v.b.}
 - ► C : Zararlı Yazılım: {Trojan, Backdoor, Virus, Botnet v.b.}
- ► Girdi örnekleri ve hedef etiket çiftleri:

$$X = \{(\mathbf{x}_i, y_i) | \mathbf{x} \in \mathbb{R}^{m \times n}, y \in \{C_1, \cdots C_k\}\}_{i=1}^n$$

Makine Öğrenme Problemlerinin Sınıflandırılması

Öğrenme Tipleri

Makine Öğrenmesi

- Ilişkilendirme kuralları (Association rule learning): değişkenler arasında ilişkinin öğrenilmesi
- Danışmanlı öğrenme (Supervised learning): Değişkenlerden çıktı tahmini
 - Sınıflandırma (Classification)
 - Regression (Regression)
 - Sıralama (Ranking)
 - Sıralı kategoriler (Puanlar)
- Danışmansız öğrenme (Unsupervised learning): Veri üzerinde bulunan desenin çıkarılması
 - Kümeleme (Clustering)
 - ► Boyut azaltma (Dimensionality reduction)
- Yarı danışmanlı öğrenme (Semi-supervised learning): Büyük miktarda etiketlenmemiş veriyle etiketlenmiş küçük bir miktarda veri
- Güçlendirme öğrenimi (Reinforcement learning): Kümülatif ödülü en üst düzeye çıkarma

Regresvon

Öğrenme Birliktelikleri

Ağ Analizi

- ► X, Y: ağ paketlerinin bayrakları olsun.
- ► *P*(*X*|*Y*): *X* paketi göndermiş bir bilgisayarın *Y* paketi gönderme olasılığı
- Örnekler
 - P(ACK|SYN) = 0.90
 - Arr P(RST|SYN, size(payload) > 10MB) = 0.01

İçindekiler

Makine Öğrenmesi

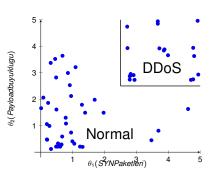
- Makine Öğrenmesi
 - Makine Öğrenme Uygulamaları
 - Makine Öğrenmesinin Geleceği
 - Araçlar
 - Uygulama Alanları
- Yöntemler
 - Tanım
 - Makine Öğrenme Problemlerinin Sınıflandırılması
- Danışmanlı öğrenme (Supervised learning)
 - Sınıflandırma

- Regresyon
- Sıralama (Ranking)
- Danışmansız Öğrenme (Unsupervised Learning)
 - Giriş
 - Kümeleme
 - Boyut Azaltımı
- Regresyon
 - Tek Değişkenli Doğrusal Regresyon
 - Maliyet fonksiyonu (Cost function)
 - Gradient Descent
 - Dogrusal Regresyon Python

Sınıflandırma (Classification) I

Örnek: DDoS Saldırısı

- Bir sunucuya olan bağlantıların DDoS saldırı riski kararı için SYN paket sayısı ve Payload büyüklüğüne bakılması
- θ₁ : SYN Paket sayısı
- θ₂ : Payload büyüklüğü

```
if SYN > 25 and payload > 25:
    print("DDoS attack")
else:
    print("Normal traffic")
```

Sınıflandırma (Classification) II

Uygulama Alanları

Makine Öğrenmesi

- Yüz tanıma (Face recognition): Işık, açı, gözlük, makyaj ve saç stilinden bağımsız olarak algılama
- Karakter tanıma: Farklı el yazısı tarzından bağımsız
- Ses tanıma (Speech recognition): account for temporal dependency
- Hastalık Teşhisi: semptomlardan hastalık tespit edilmesi
- ▶ **Biometrik**: Kişinin fiziksel veya davranış karakteristiklerinden tanıma: yüz, iris, imza gibi bilgilerden

Danışmanlı Öğrenme Örnekleri

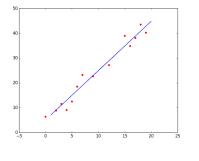
Bir kurumda siber güvenlik alanında çalıştığınızı kabul edin. Sizden bir problem için çeşitli algoritmalar kullanarak model oluşturulması istensin.

- Problem 1: Kullanılan kimlik doğrulama sistemi üzerinde bulunan her bir hesap için normal/ele geçirilmiş (compromised) olarak karar vermek istiyorsunuz.
 - Sınıflandırma Problemi

Makine Öğrenmesi

Örnek: Bir ağ içerisinde toplam paket sayısının İstemci sayısıyla değişimi

- ▶ x: istemci savısı
- y: paket sayısı
- y = wx + b
- $ightharpoonup y = f_{\theta}(x)$
 - ▶ f: model
 - \triangleright θ : parametreler
 - $\theta = (w, b)$

Regression) II

Uygulama Alanları

- ► Bilgisayar sayısının ağ trafiğine etkisi
- Ürün fiyatlarının satış üzerine etkisi
- Bir hastalığın başlangıç yaşı
- ► Bir robot kolunun kinematiği

Sıralama (Ranking) I

Sıralama (Ranking)

- X öğelerinin belirli bir listesini sıralayan bir fonksiyon bulunması
- Çift yönlü yaklaşım
 - Sınıflandırma problemi olarak: {x1, x2} doğru şekilde sıralı mı?
- Noktasal yaklaşım
 - ▶ Regresyon problemi olarak: f(x) oyle $ki x_1 < x_2 \Leftrightarrow f(x_1) < f(x_2)$
- Liste bazında yaklaşım
 - ► En iyi liste seçimi.

Kullanım alanları

- ▶ Öneri sistemleri
 - Kullanıcıların bereaber aldıkları ürünler
 - ► Kullanıcılara video önerileri (Youtube)
- Bilgi çıkarımı
 - Döküman
 - Arama motorlari

İçindekiler

Makine Öğrenmesi

- Makine Öğrenmes
 - Makine Öğrenme Uygulamaları
 - Makine Öğrenmesinin Geleceği
 - Araçlar
 - Uygulama Alanları
- Yöntemle
 - Tanım
 - Makine Öğrenme Problemlerinin Sınıflandırılmas
- Danışmanlı öğrenme (Supervised learning)
 - Sınıflandırma

- Regresvon
- Sıralama (Ranking)
- Danışmansız Öğrenme (Unsupervised Learning)
 - Giriş
 - Kümeleme
 - Boyut Azaltımı
- 6 Regression
 - Tek Değişkenli Doğrusal Regresyon
 - Maliyet fonksiyonu (Cost function)
 - Gradient Descent
 - Dogrusal Regresyon Python

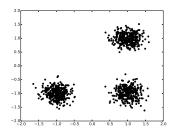
Danışmansız Öğrenme (Unsupervised Learning) I

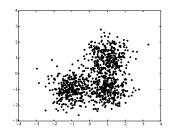
- ► Çıktı yok
- ► Yoğunluk tahmini (Density estimation): Verideki yapının bulunması
- Kümeleme (Clustering)
- ► Boyut azaltma (Dimensionality reduction)

Kümeleme (Clustering) I

Kümeleme

- ▶ Amaç: Nesneleri kümelere gruplamak.
- Aynı küme içerisinde yer alan nesneler, diğer kümelerde yer alan nesnelere göre daha benzer olacaklardır.

Kümeleme (Clustering) II

North Korea Is Demanding the US Prove Its Claim That Pyongyang ...

TIME - Dec 25, 2017

(TOKYO) — North Korea's envoy in charge of U.S. affairs at the United Nations demanded Washington provide evidence to back up its claim Pyongyang was behind the **WannaCry** ransomware attack, an allegation has said was a "baseless provocation" being used to generate tensions. Pak Song II told The ...

'Show us the evidence': N. Korea invites US to prove Pyongyang's ... RT - Dec 25, 2017

North Korea asks US for proof of WannaCry claim iTWire - Dec 26, 2017

Should we believe the White House when it says North Korea is ...

CSO Australia - Dec 25, 2017

Put Up or Shut Up: North Korea UN Envoy Demands US Prove ... Local Source - Sputnik International - Dec 26, 2017

North Korea UN ambassador demands US prove Wannacry ... International - Fox News - Dec 25, 2017

(A)

Fox News

CSO Australia Sputnik Intern... FileHippo News

RT View all

Kümeleme (Clustering) III

Put Up or Shut Up: North Korea UN Envoy Demands US Prove WannaCry Claims

ASIA & PACIFIC 02:21 27.12.2017 (updated 02:22 27.12.2017) Get short URL

= 8 📫 26 📭 0

Fed up with allegations by US Homeland Security Adviser Tom Bossert, the North Korean ambassador to the United Nations called on Washington late Monday to reveal evidence showing that Pyongyang was behind the WannaCry ransomware attack, as it claims.

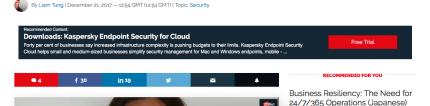
Ambassador Pak Song II, speaking to AP in a phone interview, told the outlet that Bossert's statement, which was <u>published</u> in the <u>Wall Street Journal last Monday</u>, was simply an an effort by the US to further create an "extremely confrontational atmosphere."

Kümeleme (Clustering) IV

WannaCry ransomware: North Korea labels US accusation as "absurd"

North Korea says the US has no basis for laying the blame for the global ransomware attack at its door.

Boyut Azaltma (Dimensionality Reduction) I

Boyut Azaltımı

- ► Amaç: Girdi veri kümesinde yer alan değişken sayısının azaltılması
- Nitelik seçimi (Feature selection)
 - Sadece ilişkili niteliklerin seçilmesi
- ► Nitelik çıkarımı (Feature extraction):
 - Veri kümesini daha az boyuta sahip bir uzaya çevirilmesi
 - Saklama alanı ve hesaplama zamanının azaltılması
 - Doğrusallıkların kaldırılması
 - Görselleştirme (2 veya 3 boyutla)
 - Yorumlanabilir hale getirme

İçindekiler

Makine Öğrenmesi

- Makine Öğrenmes
 - Makine Öğrenme Uygulamaları
 - Makine Öğrenmesinin Geleceği
 - Araçlar
 - Uygulama Alanları
- Yöntemle
 - Tanım
 - Makine Öğrenme Problemlerinin Sınıflandırılmas
- Danışmanlı öğrenme (Supervised learning)
 - Sınıflandırma

- Regresvon
- Sıralama (Ranking)
- Danışmansız Öğrenme (Unsupervised Learning)
 - Giriş
 - Kümeleme
 - Boyut Azaltım
- Regression
 - Tek Değişkenli Doğrusal Regresyon
 - Maliyet fonksiyonu (Cost function)
 - Gradient Descent
 - Dogrusal Regresyon Python

Linear regression with one variable

Makine Öğrenmesi

Danışmanlı öğrenme (Supervised learning)

Regresyon Problemi:

- Sürekli değerler
- Sınıflandırma: Discrete-value

50	-	-	1			
40 -				•/	/.	
30 -			/.	/•		
20 -		•/				-
10	. /	<i>/</i> :				-
0_5	Ó	5	10	15	20	25

İstemci sayısı (x)	Paket sayısı (y)		
80	100		
85	100		
110	130		
• • • •			

Notasyon: $X \in \mathbb{R}^{m \times n}$

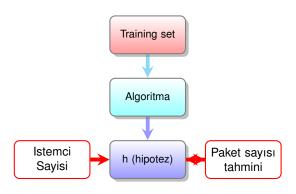
m: örnek sayısı (satır sayısı)

x : girdi değişkeni/nitelikler

y: çıktı/hedef değişken $(\mathbf{x}^{(i)}, y^i)$: i. eğitim girdisi

Tek Değişkenli Doğrusal Regresyon II

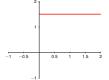
Linear regression with one variable

hipotez h gösterilim: $h(x) = w_0 + w_1 x$

İstemci sayisi (x)	Paket sayisi (y)
80	100
85	100
110	130

- Hipotez: $h_w = w_0 + w_1 x$
- ▶ w_i: parametreler
- ▶ w_i nasıl seçilecek?
- ▶ Hata: $\epsilon = y h(\mathbf{x})$

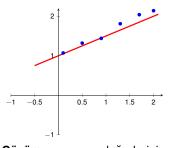
Sekil: h = 1.5 + 0x

Şekil: h = 0 + 0.5x

Şekil: h = 1 + 0.5x

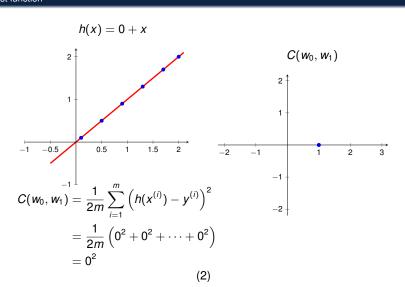
Maliyet fonksiyonu II Cost function

Makine Öğrenmesi

$$\begin{aligned} & \underset{w_0, w_1}{\text{minimize}} = \frac{1}{2m} \sum_{i=1}^{m} \left(h(x^{(i)}) - y^{(i)} \right)^2 \\ & C(w_0, w_1) = \frac{1}{2m} \sum_{i=1}^{m} \left(h(x^{(i)}) - y^{(i)} \right)^2 \\ & \underset{w_0, w_1}{\text{minimize}} C(w_0, w_1) \end{aligned} \tag{1}$$

Cözüm: w₀ ve w₁ değerlerinin seçimiyle (x,y)eğitim $C(w_0, w_1)$: Maliyet fonksiyonu (Cost function) örneklerinin h(x) değerinin y'ye yakın olması.

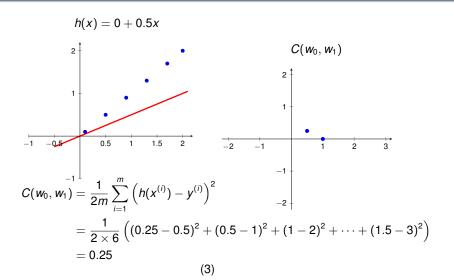

Maliyet fonksiyonu IV

Yöntemler

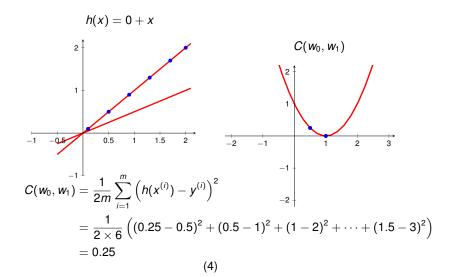
Makine Öğrenmesi

Maliyet fonksiyonu V

Makine Öğrenmesi

Gradient Descent I

Makine Öğrenmesi

Gradient Descent

Fonksiyon: $C(w_0, w_1)$ veya $C(\mathbf{w}) = C(w_0, w_1, \dots w_n)$

Amaç: $\min_{w_0, w_1} C(w_0, w_1)$

Özet:

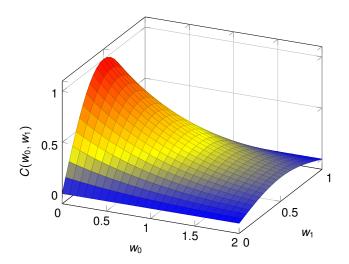
▶ w_0 , w_1 için herhangi bir değerler başlayın (Örnek: $w_0 = 0$, $w_1 = 0$)

• w_0, w_1 değerlerini değiştirerek, $C(w_0, w_1)$ maliyet fonksiyon değerini minimize etmeye çalışın.

 $ightharpoonup C(w_0, w_1)$ 'un minimum değerini bulun.

Regresyon

Gradient Descent II

Gradient Descent III

Makine Öğrenmesi

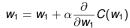
Gradient descent algoritması herhangi bir değerle başlayıp, *w* değerlerinde her bir iterasyonda güncellemeler yapar.

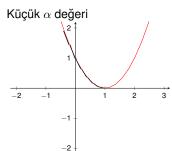
değer yakınsaya kadar {
$$w_j = w_j - \alpha \frac{\partial}{\partial w_j} C(w_j)$$
 }

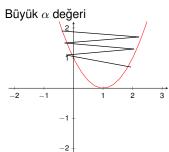
 α : Learning rate $\frac{\partial}{\partial w_i} C(w_j)$

Regresyon

Gradient Descent IV

Regresyon

Gradient Descent V

$$\frac{\partial}{\partial w_{j}}C(w_{0}, w_{1}) = \frac{\partial}{\partial w_{j}} \frac{1}{2m} \sum_{i=1}^{m} \left(h(x^{(i)}) - y^{(i)}\right)^{2}$$

$$= \frac{\partial}{\partial w_{j}} \frac{1}{2m} \sum_{i=1}^{m} \left(w_{0} + w_{1}x^{(i)} - y^{(i)}\right)^{2}$$

$$j = 0 \Rightarrow \frac{\partial}{\partial w_{0}}C(w_{0}, w_{1}) = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^{m} \left(h(x^{(i)}) - y^{(i)}\right)$$

$$j = 1 \Rightarrow \frac{\partial}{\partial w_{1}}C(w_{0}, w_{1}) = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^{m} \left(h(x^{(i)}) - y^{(i)}\right)x^{(i)}$$
(5)

değer yakınsaya kadar {
$$w_0 = w_0 - \alpha \frac{1}{m} \sum_{i=1}^{m} \left(h(x^{(i)}) - y^{(i)} \right)$$
 $w_1 = w_1 - \alpha \frac{1}{m} \sum_{i=1}^{m} \left(h(x^{(i)}) - y^{(i)} \right) \cdot x^{(i)}$

1011010100

Dogrusal Regresyon - Python I

```
import pandas as pd
import matplotlib.pvplot as plt
# veri kumesini oku
verikumesi = pd.read_csv("ds1.txt", delimiter="\t")
X = verikumesi.iloc[:,:-1].values
v = verikumesi.iloc[:,1].values
# veri kumesini egitim ve test olarak parcala
from sklearn.cross validation import train test split
X train, X test, v train, v test = train test split(X, v, test size=0.3, random state=0)
# dogrusal regresyon modeli
from sklearn.linear_model import LinearRegression
regressor = LinearRegression()
regressor.fit(X train, y train)
# tahmin
v pred = regressor.predict(X test)
# veri gorsellestirme
plt.scatter(X train, v train, color='red')
plt.plot(X test, v pred, color='blue')
plt.show()
```

Regresyon

Dogrusal Regresyon - Python II

